

EL PAPER DE LES ENTITATS DE LLEURE EN L’ACCIÓ ANTIRACISTA

Els Diàlegs antiracistes són taules de debat que organitzem periòdicament per tal d’aprofundir i extreure conclusions i propostes de temes que ens interessin analitzar des de l’òptica de l’antiracisme.

En aquesta ocasió volem analitzar el paper de les entitats d’educació en el lleure en l’acció i la lluita contra el racisme. En un context on els i les joves tenen cada vegada un perfil més heterogeni, i partint de la importància de l’educació com a forma de transformació social, ja sigui des de la formal, informal o no formal, volem conèixer la realitat de les entitats i quins són els reptes als que s’enfronten dia a dia. Volem veure com es treballa l’antiracisme, quines contradiccions sorgeixen, el valor dels i les monitores, en definitiva, com afronten les entitats d’educació en el lleure l’acció antiracista.

Presenta i modera Miquel López, membre del Moviment Laic i Progressista

En aquest Diàlegs antiracistes que presentem avui volem conèixer com treballen el valor de l’antiracisme diferents entitats d’educació en el lleure. Per això contarem amb Santiago Castellà que en la seva intervenció aprofundirà en com les entitats d’educació en el lleure tenen un paper fonamental en la transformació i progrés social, i com, depenent de l’enfocament adoptat es presenten diferents reptes, contradiccions, que afecten a la lluita antiracista. A més a més, les entitats Acció Escolta i Esplais catalans, aportaran la seva visió com a entitat d’educació en el lleure, i com treballen l’antiracisme des de la seva perspectiva.

Alèxia Malivern, Vicepresidenta d’Acció Escolta de Catalunya

En primer lloc, presentar l’entitat Acció Escolta, que és una federació que engloba agrupaments escoltes d’arreu de Catalunya, i que té per missió la transformació social. El moviment escolta és un moviment global, que és present en tot el món, en diferents països, religions, cultures, etc. Però tots els escoltes del món tenen una missió comú, que és deixar el món millor de com l’hem trobat nosaltres. Partint d’aquesta visió de canvi, la missió d’Acció Escolta és promoure el canvi social a través de l’educació, en aquest cas de l’educació en el lleure.

Acció Escolta té diversos eixos transversals en el seu projecte educatiu, que és comú a tots els agrupaments. Un d’aquests eixos transversals és el concepte de ciutadania, lligat a la cohesió social, que és present en totes les activitats que es desenvolupen. Però per tal de treballar-ho amb una activitat més concreta vam decidir crear un projecte anomenat “Posem fill a l’agulla”, que funcionava com a eix d’ambientació de les altres activitats.

El valor de l’antiracisme el treballàvem des d’aquest mateix projecte, i quan vam voler aprofundir-hi, ens adonàrem que a gairebé cap agrupament hi havia nois o noies nous o noves o fills i filles de famílies immigrades. Vam veure que els recursos econòmics d’aquestes famílies influïen a l’hora de formar part d’un agrupament, i a

falta de recursos públics, vam crear un projecte en forma de beques per fills i filles, que estava finançat per les altres famílies.

Sabent que encara faltava treballar més a fons l’antiracisme, vam endegar una sèrie de recursos per tal de treballar diferents formes de violència, entre elles la violència xenòfoba. Així, el projecte l’Engloba’t, és una eina pensada per a que hi pugui treballar qualsevol persona que no sigui experta, per exemple professors, caps d’agrupaments, etc. Aquest recurs ve en format CD, i l’Engloba’t només n’és un, ja que els altres treballen la violència masclista, homofòbica, entre iguals, i d’altres, els quals inclouen diferents jocs per treballar des de l’antiviolença. Cada CD és independent, però tots ells es complementen per tal de treballar els diferents tipus de violència de forma més global.

El CD Engloba’t està dividit en diferents àrees, una pels docents o monitors, amb l’itinerari pedagògic, informació complementària i guia de treball. Un altra àrea és el joc interactiu. Comença treballant la idea del coneixement de l’altre, per veure la complexitat i perdre la por a allò desconegut. En una segona part veiem un itinerari educatiu on es treballarà formes per combatre el racisme, hi haurà un joc virtual i per últim es proposen diferents reflexions per a que s’iniciï un debat amb el grup. És important que el dinamitzador d’aquesta activitat sàpiga dinamitzar el debat, per tal de que el recurs sigui útil.

Per últim, l’Engloba’t inclou un videojoc, que tracta coneixements generals de geografia, cultures, músiques, imatges del món, actituds, problemàtiques, des de l’òptica d’uns extraterrestres.

Des d’Acció Escolta som conscients que aquest només és un joc, un recurs, però pensem que és una eina més per treballar, per tal d’eradicar la violència més enllà dels videojocs. És a dir, seguir amb la nostra missió principal de transformació social.

Marc Enrich, membre de la direcció d’Esplais Catalans, ESPLAC

La federació que és Esplac, agrupa a més de 100 esplais d’arreu de Catalunya, que també treballen pel canvi social, per la transformació a través de la educació en el lleure. Arrel de l’intervenció d’avui ens vam plantejar com treballàvem l’antiracisme als esplais, i vam veure que no es treballava directament, tot i que aquest, si que és un valor del nostre projecte. Cal dir però, que a diferència del moviment escolta, a Esplac cada un dels esplais té un projecte propi, tot i que parteix d’uns valors compartits per tots ells.

Per començar a treballar el valor de l’antiracisme en hem trobat amb un problema inicial, que és que els propis monitors no tenen la percepció de que hi hagi racisme, pensen que quasi bé no existeix i que és cosa del passat. Un dels altres factors claus és que als nostres esplais gairebé no hi ha presència de famílies nouvingudes, ja que l’accés d’aquestes famílies és més difícil.

Tot i això dos dels nostres esplais, Kasperle i Espai de la Infància, dintre del projecte Caleidoscòpia de la Secretaria de Joventut han iniciat un projecte per tal de canviar aquesta situació. Es tracta de l’edició d’un llibre sobre ciutadania. En aquest es treballa com incorporar el valor de la convivència, la ciutadania en els esplais. També s’intenta veure com es pot accedir a les famílies de nouvinguts per pal·liar aquest difícil accés i

que a més amés el concepte de lleure és diferent. És a dir, que hi intervé un component socioeconòmic i de comunicació dels propis esplais.

A partir d’aquí, també s’ha editat un díptic en diferents idiomes, per atraure aquestes famílies i mostrar la nostra visió del lleure i de l’associacionisme. També hem ubicat el *target* a comunicar, és a dir, quins col·lectius són els prioritaris. Un dels factors claus és, doncs, tenir monitors del mateix col·lectiu que tu vols atraure, perquè si no a tasca es fa molt difícil, ja que encara que hi ha entitats de referència com Fedelatina o IBN Batuta, amb les que tenim relació, és difícil que s’associïn als esplais.

Quan hem treballat l’antiracisme hem pogut comprovar com pels pares del nois i noies, aquest valor no és un tema prioritari, així com també que els monitors tenen una manca de formació específica, ja que als cursos de monitors no es treballa amb profunditat. Una altra problemàtica és que als esplais, els propis pares no els veuen com a eines de transformació social sinó com a llocs únicament de lleure, per la qual cosa treballem per introduir contingut.

Volem recordar però que es treballa molt en el dia a dia de cada esplai, per intentar incloure aquest i altres valors en el projecte i les activitats, però alhora potser necessitem més creativitat per treballar aquests des del món associatiu.

Santiago Castellà, Vicerector de la Universitat Rovira i Virgili i membre de la Fundació Francesc Ferrer i Guàrdia.

El concepte de ciutadania ha anat canviant amb el temps, però des d’un inici ha anat llogada al concepte de drets civils. També tenim el concepte ciutadà, que és aquell que gaudeix de plenitud de drets. Aquesta neix amb la Revolució Francesa, i la ciutadania queda vinculada a la nacionalitat, és a dir, un només serà ciutadà si té la nacionalitat. Tot i això podem veure com en els darrers temps el concepte d’Estat-Nació s’ha anat afeblint cada cop més, i estem caminant cap a una ciutadania més lligada a la convivència, és a dir, a una plenitud de drets i deures relacionada amb la residència de la persona, el lloc on viu. En definitiva, cap a una ciutadania cívica, intercultural, o com m’agrada dir a mi, una ciutadania republicana.

La identitat de cada persona no ve donada, sinó que aquesta és construïda, i va modificant-se durant la vida, inclús en un mateix dia, un pot sentir-se amb identitats diferents. Tots tenim una identitat religiosa, sexual, de gènere, de classe, nacional, etc, i tendim a pensar que són naturals, però no són més que construccions socials per tal d’agrupar-nos, recolzar-nos els uns als altres.

La identitat i la ciutadania són conceptes complexos, sobretot quan ningú és d’enlloc, és a dir, que hi ha tanta mobilitat que no es pot considerar a algú d’un sol lloc. Així, a partir de les guerres i l’establiment de les fronteres es va crear el concepte de ciutadà, és un model injust i una explicació històrica perversa. Tenim un model econòmic que fa invisibles a les persones immigrades, ja que no els hi atorga els drets polítics. Aquest també és un motiu pel qual les persones novingudes els hi costa unir-se a l’associacionisme, ja que el primer és la subsistència, el dia a dia, i quan passa el temps, poden ja plantejar-se com organitzar el temps de lleure.

Per últim, des del laïcisme sovint, tenim la percepció que tot és racional, però cal recordar que la vida va més enllà, hi ha sensacions i sentiments que han d’afloiar. Per això hem d’avançar, i lluitar per acabar amb les nacions ètniques en les que ens

diàlegs antiracistes

“El paper de les entitats de lleure en l’acció antiracista”

trobem avui dia, i canviar de model, passar a viure en repúbliques civils, cap al federalisme, per tal de fomentar la igualtat d’oportunitats i en definitiva, la llibertat.